

Կարճ՝ ամէն ինչ, որ կ'անցնի ձեր մտքէն, բացի սա մէկը.

— Ոսկի օրան:

Իրական օրան:

Ուրիշ ան կը հանէ հերուան պուպրիկը, ան ալ տարօրէնակ աղչիկ. այնպէս անուշիկ որ պատահաւք հուստայ:

Կը նայիմ անոր բարակ, Թուրքի ճեղ մատներուն որոնք խոտիւղուր կը քրքրեն: Կը զպի օրնի կամարին, զայն հանգուցող բոժոժներուն ու ոսկի խալին որ հակատը կը զամուռ օրանի ոտքին: Գրեթէ խանձարուր: Ու այդ ամէնը այնքան բնական, այնքան վայելուչ: Տէ՛ր, այսքան կանոնաւոր:

... Դուռն է, կը բացուի:

Մամա, Մոցին, դուք գտաք հարկաւ: Բերա՜ծը սակաւն գիրկ մը ժանեակ է դոր ոսկիները կ'աւարդապարզեն: Որ հով է քալող առանց թափելու:

Ինչ վաճառք գէպի ան:

Ինչ քնքշութեամբ, ու ինչ յուզումով, հիշող նոր հարսի պէս, Մաննան կ'առնէ զայն ու դողահար, արտասուագին կը դնէ օրանին:

... Բացած՝ մէկ թիւը շղարշին:

Առատաղէն, ծառէն կրակ կը թափի որմէ բոց առած անիկ կը Թուր քնացող այդ տղան: Թարթիշներուն սև սլաքները ոսկի լուրի մէջ:

Ու մայրս կ'երգէ, երկու տուն, շատ տխուր զով մը: Ո՛վ գիտէ ինչեր է կ'անցնին անոր հոգիէն: Ու յանկարծ կը բուռնի իմ աչքին հացին տալա՛ք, ուր պառկեր եմ ես, առաջին քունը առնելու, ես աչխարէին: Որան իսկ չուզէր իմին խեղճ մամա, զիս զետեղելու: Այսպէս կը պատմէր ան: ... Երկուցով կուլանք: Ու ես վստահ եմ որ անոր գանկին տակ անսոսաւոր լի այդ պատկերն էր որ կ'ենէր ոտքի: ...

— Անա՛նը:

— Մեղայ. Նարեկ:

— Կա՛յ այդպէս անուն:

— Շա՛տ:

Կը յիշէք գիրքը որ ծառի բունին կը զրաւէ ամենին շքեղ յարգանքը: Ձորս չորս մոմերը կը պատեն անոր կողմեր, քիչիկ մը հեռուէն: Ու առջին կաթնայ մը աղանդի:

Մայրս կ'առնէ զայն իր գահէն ու կը տեղաւորէ պէպէտէն բարձին:

... ..

Թեոօ՛յ:

Բայց ինչ գիտնամ ես:

Իմ օրերուն ամէն մէկին մէջ այսպէս խոցեր ու անդէրներ են հիւսուած, տաշտի առաջին քունէն սկսած:

Շարժի մը շանցած մենք գեղ կը դառնանք: Քաղցի աշխատանքը վերջ է գտած մինչև նոր բերքը խոզակին:

Ու թիւղին լակոտները գլուխ հաւաքած, աւերակ փուռի մը կամարին ներքեւ, եւ կը պատմեմ անվարտի ու ափ ի բերան իմ ընկերներուն քաղաքը, անոր հարուստները, անոր աղչիկները ու դժուար եկող պէպէտները:

Ձիւն: Յիմարը, թող կատուի իր ուզածին չափ:

Ես կը խօսի՛մ. . . .

Ու իմ ընկերները գլուխ կը կտրեն, հոն տեղ մը տալու, ոսկի օրօրան ու ծառ ծառ չէրէզ չալ-կովը կրող սա խև կաղանդին որ ափ մը շամիլը կամ ծալ մը պատտեղն իսկ շատ հը տեսնէ իրենց անկշտում փորին: Ու կը զարմանան թէ ինչու պէպէտները այդ քաղաքներէն՝ կաղանդին կրուակը ելած վար աշխարհ կուգան, տակն ու վրայ ընելով պալատները: Մինչ իրենց պղտիկ աղբաբիներն ու ճշուրտանքը շատ շատ խալկին մը տաք ջուր կը նստին սա գեղի տուններուն:

* * *

Քառուռն տարի անցեր է սա իմ պատմածն: Սխալ չեմ ըներ երբ տարիները փոխած ես դարի: Այնքան խորունկ գրուեցան օրերը իմ կրուակներուն ամէն մէկ ներպղին:

Հիմա՞.

— Կը փնտռեմ. . . .

Ով գիտէ որ քարի տակ իր հոգին տուաւ ոսկիէ, ձիւնէ շինուած այդ աղջիկը որ տանէն քիչ մը վեր, պէպէք համարեց, ու իր պէպէքը ուրիշին ծախեց, տարագրութեան ճամբաներուն, ինծի այդպէս կուգայ, չհաջրեւելու համար ման անոր ճակտէն:

Ով գիտէ որ քարի տակ կտոր կտոր բլրին Նարեկն էր, ինչպէս ինծի հասած է սպանդին լուրը. ջերմութիւնը քաղաքին ետին, երբ երկու հարիւր երիտասարդ իւն թիւ կապած կտրել տուին փայտահատներուն:

Իմ Նարե՛կը:

Թշնամին ան ալ կրակի տուաւ:

Յ. ՕՇԱԿԱՆ

Վ. Ն. Զ.

ԽՈՐՀԱՌԻՐ ԵՒ ԽՈՍԻՐ

Ուսուցիչ օրուան երիտասարդութիւնն է. անկէ ինչ աւելի քարմ՝ աւելի ծիծաղկո՛ս՝ աւելի դիւրին է հոն. ինքզինքին աւելի զօրաւոր՝ աւելի տրամադիր կ'ըզգանք այն միջոցին. մեր կարողութիւնները ա՛յդ աւելի մերկին են: Պիտի չի կարճել այդ ժամանակը, ուշ ելնելով, կամ անաւտան գաղաւթներով եւ դասարկ խոսակցութիւններով. կենսիկն իսկանիւթն է ան. ընդհակառակն, իրիկունը օրուան ծեռութիւնն է:

*

Մարդը կը մտածէ. ու մտածումը, որ աղբիւրն է այնքան անքննադատ, աղբիւրն է նաեւ գաղափարական ուսմանութիւններու եւ աստուածային հայեցողութիւններու: